

KONKURS

CYKL ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH O PRAWACH DZIECKA I ICH REALIZACJI W PRAKTYCE

Poziom	– gimnazjum
Cykl	– 7 jednostek lekcyjnych
Realizacja	– godziny wychowawcze

Opracowanie: Elżbieta Gosławska

LUTY 2012

WSTĘP

Cykl zajęć edukacyjnych „O prawach dziecka i ich realizacji w praktyce” obejmuje 7 jednostek lekcyjnych przewidzianych do realizacji na godzinach wychowawczych w gimnazjum.

Lekcja pierwsza ma na celu zapoznać uczniów z postacią Janusza Korczaka i jego myślą pedagogiczną oraz uświadomić im istnienie praw człowieka i dziecka. Kolejne lekcje dotyczą wybranych praw dziecka z Konwencji o Prawach Dziecka. Wyboru dokonano ze względu na prawa ważne dla nastolatków (do prywatności, informacji, wypoczynku), na prawa, które nie są do końca przez nich rozumiane (do informacji, swobody wypowiedzi) oraz prawo tak oczywiste dla młodzieży (do nauki), że o nim często zapominają.

Każda lekcja omawiająca szczegółowo jedno prawo dziecka zawiera metody aktywizujące: drama – wprowadza uczniów w temat, dyskusja oraz na każdej lekcji jest realizowana inna metoda rozwiązująca problem. Są to: temat 2 – „kapelusze myślowe E. de Bono”, temat 3 – „metaplan”, temat 4 – „gwiazda pytań”, temat 5 – „kula śniegowa”, temat 6 – „burza mózgów”. Na każdej lekcji dokonuje się jej podsumowania w postaci grafu. Załączniki zawierają graf do druku dla nauczyciela oraz wzór wypełnienia grafu.

Lekcja podsumowująca cykl zajęć ma na celu powtórzenie wiadomości z poprzednich lekcji, uświadomienie uczniom, co się dzieje, gdy nie obowiązują prawa. Nawiązuje do książek Janusza Korczaka „Król Maciuś I” i Williama Goldinga „Władca much”, które mogą być lekturą dla uczniów zainteresowanych problematyką praw dziecka i człowieka.

Elżbieta Gosławska

SPIS TREŚCI:

TEMAT 1 „Dzieci też mają prawa” – lekcja wprowadzająca

TEMAT 2 „Prawo dziecka do swobodnej wypowiedzi”

TEMAT 3 „Prawo dziecka do prywatności”

TEMAT 4 „Prawo dziecka do informacji”

TEMAT 5 „Prawo dziecka do nauki”

TEMAT 6 „Prawo dziecka do wypoczynku”

TEMAT 7 „Znamy i rozumiemy nasze prawa” – lekcja podsumowująca

TEMAT 1: „Dzieci też mają prawa” – lekcja wprowadzająca

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Zapoznanie uczniów z cyklem lekcji „O prawach dziecka i ich realizacji w praktyce” .

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie uczniów z postacią Janusza Korczaka
- Wyjaśnienie dlaczego odchodzimy Rok Janusza Korczaka
- Pobudzenie uczniów do dyskusji i zainteresowanie tematyką praw dziecka
- Wyjaśnienie pojęć: prawo, przywilej
- Analiza zapisów w Statucie Szkoły
- Kształtowanie umiejętności wyszukiwania informacji.

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- znać postać Janusza Korczaka
- znać niektóre z jego wypowiedzi o dzieciach i ich prawach
- rozumieć różnicę między pojęciem prawa a przywilejem
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć uczestniczyć w dyskusji
- nauczyć się wyszukiwać informacje w Statucie Szkoły
- wiedzieć jak można w szkole dbać o prawa ucznia

Metody pracy:

- praca w grupach
- dyskusja na forum klasy

Środki dydaktyczne:

- arkusze papieru
- kolorowe markery
- Statut Szkoły
- komputer z dostępem do Internetu lub wcześniej przygotowana prezentacja o Januszu Korczaku
- cytaty wypowiedzi Janusza Korczaka wydrukowane na paskach papieru

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu - prezentacja postaci Janusz Korczaka.

Nauczyciel lub uczniowie (należy wcześniej przygotować materiał do prezentacji ze strony internetowej <http://www.przystanekkorczak.pl/janusz-korczak/biografia/>) przedstawiają postać Starego Doktora. Można wykorzystać zdjęcia Janusza Korczaka ze strony internetowej <http://www.przystanekkorczak.pl/galeria/>

2.Nauczyciel wyjaśnia dlaczego rok 2012 jest Rokiem Janusza Korczaka.

2012 rok to 70 rocznica śmierci Janusza Korczaka i 100 rocznica założenia przez niego słynnego domu dziecka w Warszawie przy ulicy Jaktorowskiej. Mamy nadzieję, że będzie to w naszym kraju Rok Korczakowski.

Z dorobku Korczaka czerpią kolejne pokolenia pedagogów i mądrych rodziców. Jego postać i dorobek znane są na całym świecie. To jego myśl stanowiła podwaliny pod polską inicjatywę, jaką było stworzenie i uchwalenie Konwencji o Prawach Dziecka, czy niedawno wprowadzony w Polsce zakaz bicia dzieci. To on głosił potrzebę szacunku wobec dziecka i jego autonomii. Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak powiedział kiedyś o Korczaku, iż był on pierwszym polskim rzecznikiem praw dziecka. To Stary Doktor promował samorządność dziecięcą, korzystał z teatru jako narzędzia pracy wychowawczej, co dziś uznajemy za coś oczywistego.

Całe życie i praca z dziećmi, praca dla dzieci Korczaka zostały w powszechnym odbiorze przytłumione przez jego heroiczną postawę w czasach Holokaustu oraz słynny Ostatni Marsz – wspólną z dziećmi drogę do obozu w Treblince.

Chcemy promować myśl Korczaka, jego idee. Chcemy pokazać go nie jako postać pomnikową. Słynął z poczucia humoru, ciepła, z autoironii. Chcielibyśmy, by Stary Doktor znów do nas przemawiał, byśmy poczul, jak aktualne są jego nauki.

(źródło – strona internetowa <http://www.przystanekkorczak.pl/informacje/o-programi/>)

3.Dyskusja nad cytatami Janusza Korczaka

- Nauczyciel dzieli klasę na grupy.
- Każda grupa losuje 1 cytat. Analizuje go i dyskutuje nad jego znaczeniem.
- Uczniowie przedstawiają cytaty na forum klasy i je omawiają.

Dzieci – to przyszli ludzie.

Kiedy śmieje się dziecko – śmieje się cały świat.

Dzieci nie są głupsze od dorosłych, tylko mają mniej doświadczenia.

Nie ma dzieci – są ludzie.

Umysł dziecka – las, którego wierzchołki lekko się poruszają, gałęzie splatają, liście drząc dotykają.

Bo dorosłemu nikt nie powie: ‘Wynoś się’, a dziecku często się tak mówi. Zawsze jak dorosły się krząta, to dziecko się płacze, dorosły żartuje, a dziecko błaznuje, dorosły płacze, a dziecko się maże i beczy, dorosły jest ruchliwy, dziecko wiercipięta, dorosły smutny, a dziecko skrzywione, dorosły roztargniony, dziecko gawron, fujara. Dorosły się zamyślił, dziecko zagapiło. Dorosły robi coś powoli, a dziecko się guzdrze. Niby żartobliwy język, a przecież niedelikatny. Pędrak, brzdąc, malec, rak – nawet kiedy się nie gniewają, kiedy chcą być dobrzy. Trudno, przyzwyczailiśmy się, ale czasem przykro i gniewa takie lekceważenie.

Dzieci – to przyszli ludzie. Więc dopiero będą, więc jakby ich jeszcze nie było. A przecież jesteśmy: żyjemy, czujemy, cierpimy.”

Ma dziecko przyszłość, ale ma i przeszłość: pamiętne zdarzenia, wspomnienia, wiele godzin najistotniejszych samotnych rozważań. Nie inaczej niż my pamięta i zapomina, ceni i lekceważy, logicznie rozumuje i błądzi, gdy nie wie. Rozważnie ufa i wątpi.

(źródło cytatów – www.przystanekkorczak.pl)

4.Wyjaśnienie pojęć: PRAWO, PRZYWILEJ

PRAWO – zbiór przepisów, norm prawnych regulujących stosunki w społeczeństwie, określający zasady postępowania ludzi lub zawierający zakazy, których złamanie grozi karą.

PRZYWILEJ – szczególne uprawnienie przyznane jednostce lub grupie ludzi, może być odebrane w określonych warunkach.

5.Dyskusja na temat „Czy w szkole uczniowie mają prawa?”

- Nauczyciel dzieli klasę na grupy.
- Każda grupa dostaje Statut Szkoły, analizuje zapisy w Statucie.
- Uczniowie wymieniają swoje prawa w szkole, zapisują je na tablicy w jednej z rubryk.
- Dokonujemy wspólnie analizy: czy jest to prawo czy przywilej?

PRAWO	PRZYWILEJ
<ul style="list-style-type: none">• <i>do nauki</i>• <i>do informacji</i>• do ochrony zdrowia• do tajemnicy korespondencji• do ochrony danych osobowych• do życia bez przemocy• do wolności wyznania• <i>do prywatności</i>• do życia• do bezpieczeństwa• <i>do wolności słowa</i>• <i>do wypoczynku</i>	<ul style="list-style-type: none">• do wyjazdu na wycieczki• do 1 nieprzygotowania się do lekcji• do niepytania w piątek 13• do tylko 1 sprawdzianu w dniu• do max 3 sprawdzianów w tygodniu• do uczestniczenia w szkolnych imprezach• do wyjazdu na zawody sportowe

6. Jakie dokumenty regulują prawa człowieka, dziecka, ucznia?

Nauczyciel pyta uczniów jakie znają dokumenty, w których są zawarte prawa człowieka, dziecka, ucznia.

Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów i wymienia najważniejsze dokumenty:

- *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka ONZ*
- *Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych*
- *Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wartości*
- *Konwencja o Prawach Dziecka*
- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*
- *Ustawa o Systemie Oświaty*
- *Statut Szkoły*
- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej*

7. W jaki sposób w szkole uczniowie mogą dbać o zagwarantowane im prawa?

Nauczyciel ponownie prosi o analizę Statutu Szkoły w grupach i odszukanie zapisów dotyczących powyższego pytania.

Uczniowie zapisują na arkuszu papieru możliwości jakie daje im prawo szkolne w zakresie dbania o ich prawa, np.

Uczniowie mogą:

- **działać w Samorządzie Uczniowskim**
- **wydawać szkolną gazetkę**
- **wybierać opiekuna Samorządu Uczniowskiego i Rzecznika Praw Ucznia**
- **odwoływać się od decyzji wychowawcy, nauczyciela, rady pedagogicznej, dyrektora szkoły zgodnie z przepisami**
- **przedstawiać dyrektorowi szkoły, radzie pedagogicznej wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły.**

8. Nauczyciel informuje uczniów, które prawa z tabeli, w punkcie 5, będą omawiane w ramach cyklu lekcji „O prawach dziecka i ich realizacji w praktyce”

(zaznaczone kursywą)

TEMAT 2: „Prawo dziecka do swobodnej wypowiedzi”

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Poznanie i interpretacja artykułu 13 Konwencji o Prawach Dziecka z 1989r.

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie uczniów z artykułem 13 Konwencji o Prawach Dziecka.
- Pobudzenie uczniów do dyskusji.
- Analiza przykładów łamania prawa do swobodnej wypowiedzi .
- Kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków.
- Podsumowanie rozważań w postaci graficznej.

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć prawo dziecka do swobodnej wypowiedzi
- rozumieć jego ograniczenia
- umieć podać przykłady jego łamania
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć wziąć udział w dyskusji
- nauczyć się wnioskowania
- umieć przedstawić wnioski w postaci graficznej.

Metody pracy:

- drama
- dyskusja na forum klasy
- metoda „6 myślowych kapeluszy E.de Bono”

Środki dydaktyczne:

- kserokopie scenki do odegrania przez uczniów
- arkusze papieru
- kolorowe markery
- powiększone grafy do wypełnienia

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu.

Nauczyciel wybiera 2 uczniów do odegrania scenki (występują mama i córka - Natałka)

- Natalia: Mamo, ale dzisiaj w szkole była afera.*
- Mama: Co się stało?*
- Natalia: Dziewczyny z IIID napisały jakieś obraźliwe i wulgarne słowa na koleżanki z mojej klasy w zeszłym tygodniu w Internecie. Potem, te z naszej klasy, wysłały im podobne SMS-y. Ktoś na płocie szkolnym namalował sprayem „Wolność słowa – wolnością człowieka”. I już sama nie wiem, jak to jest. Czy mamy wolność i można mówić i pisać to co się myśli, czy nie?*
- Mama: No, cóż. Każdy, i dziecko także, ma prawo do wypowiadania swoich myśli, opinii, ale nie mogą one nikogo obrażać i naruszać godności drugiego człowieka.*
- Natalia: A czy można rysować graffiti na ścianach i płotach? Koledzy z gimnazjum malują czasem po murach i mówią, że wyrażają siebie i swoje poglądy.*
- Mama: Nikomu nie wolno naruszać porządku publicznego mimo swobody wypowiedzi, a niszczenie ścian budynków, płotów, tablic jest zwykłym wandalizmem.*
- Natalia: To gdzie można malować graffiti?*
- Mama: Może młodzież powinna zwrócić się do władz miasta za pośrednictwem dorosłych o wyznaczenie jakiegoś miejsca, specjalnej ściany na graffiti.*
- Natalia: A pamiętasz, jak Piotrek i Paweł nagrali płytę hip-hopową z obraźliwym tekstem i rozpowszechnili ją na naszym osiedlu i w szkole?*
- Mama: Pamiętam dobrze, że rodzice tej dziewczynki zgodzili się na ugodę i chłopców nie spotkała zasłużona kara. Mówiąc coś, zawsze trzeba szanować prawa innych, ich godność i reputację.*
- Natalia: A w Internecie to chyba jest prawo do swobodnego przedstawiania swoich poglądów? W szkole mówią, że w Internecie nie ma cenzury i można mówić co się chce, bo nikt tego nie sprawdzi i nikt nie zostanie ukarany.*
- Mama: To nie tak, Natałko. W Internecie, tak jak i w innych mediach, prawo jest takie samo. Każdy kto narusza godność drugiego człowieka, może za to odpowiadać.*

(opracowanie – autor scenariusza)

2. Dyskusja

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela omawiają odegraną scenkę. Dzielią się swoimi odczuciami. Nauczyciel kieruje dyskusją zadając przykładowe pytania:

- Co wydarzyło się w szkole?
- Czy wolno obrażać drugiego człowieka?
- Czy można wszystko wypisywać w Internecie?
- Czy w Internecie jest cenzura?
- Czy treści w Internecie są kontrolowane i przez kogo?
- Czy można sprawdzić, kto wypisuje w Internecie niedozwolone treści?
- Czy można być za to ukaranym?
- Czy można w dowolnym miejscu malować graffiti?
- Jak można wyrażać swoje poglądy?
- Jakie są ograniczenia w wyrażaniu swoich poglądów? itp.

Pytanie na zakończenie dyskusji:

Jakie prawo dziecka zostało przedstawione?

Odpowiedź:

Prawo do swobodnej wypowiedzi (wynika z art. 13 Konwencji o Prawach Dziecka)

Zapisujemy temat lekcji na tablicy.

3.Nauczyciel zapoznaje uczniów z treścią artykułu 13.

Artykuł 13

1. Dziecko będzie miało prawo do swobodnej wypowiedzi; prawo to ma zawierać swobodę poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka.

2. Wykonywanie tego prawa może podlegać pewnym ograniczeniom, lecz tylko takim, które są przewidziane przez prawo i które są konieczne:

a) dla poszanowania praw lub reputacji innych osób albo

b) do ochrony bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego, bądź zdrowia albo moralności społecznej.

4. Jak rozumiesz treść artykułu 13?

- Problem interpretacji prawa do swobodnej wypowiedzi rozwiązujemy metodą „6 myślowych kapeluszy”.
- Przygotowujemy 6 kapeluszy lub kolorowych kartek ksero w kolorach: biały, czerwony, czarny, żółty, zielony, niebieski.
- Każdy kolor symbolizuje inny sposób myślenia.
- Dzielimy klasę na 6 grup. Każda grupa wybiera lidera, który zakłada odpowiedni kapelusz lub przypina sobie kolorową kartkę do ubrania.
- Wyjaśniamy sposoby analizy problemu przez poszczególne grupy (kolory):
 - biały – opiera się tylko na faktach, jest rzeczowy;
 - czerwony – przy argumentacji swojego stanowiska posługuje się uczuciami i emocjami;
 - czarny – widzi wszystko w czarnych barwach, jest pesymistą, podkreśla trudności;
 - żółty – myśli konstruktywnie, jest optymistą;
 - zielony – jest twórczy, ma wiele pomysłów na rozwiązanie problemu;
 - niebieski – jest moderatorem, pilnuje innych kapeluszy.
- W fazie pierwszej uczniowie dyskutują wewnątrz grupy nad interpretacją artykułu 13 trzymając się sposobu myślenia swojego kapelusza.
- W fazie drugiej lider każdej grupy przedstawia argumenty swojej grupy zgodnie ze sposobem myślenia, jaki wyznacza mu wylosowany kolor.
- 2 uczniów zapisuje na 2 arkuszach papieru argumenty pojawiające się w czasie dyskusji.

Arkusz pierwszy: „Do czego dziecko ma prawo?”

Dziecko ma prawo do, np.

- poszukiwania informacji,
- otrzymywania informacji
- przekazywania informacji w różnych formach
- wydawania w szkole gazetki szkolnej
- prezentowania swoich dokonań artystycznych np. filmów, zdjęć, rysunków, graffiti
- wypowiadania się na interesujące go tematy
- korzystania z Internetu w domu, szkole
- słuchania muzyki, oglądania filmów
- korzystania z biblioteki szkolnej, gminnej, miejskiej
- szukania informacji w instytucjach publicznych
- czytania z gazet, magazynów, itp.

Arkusz drugi: „Jakie są ograniczenia tego prawa?”

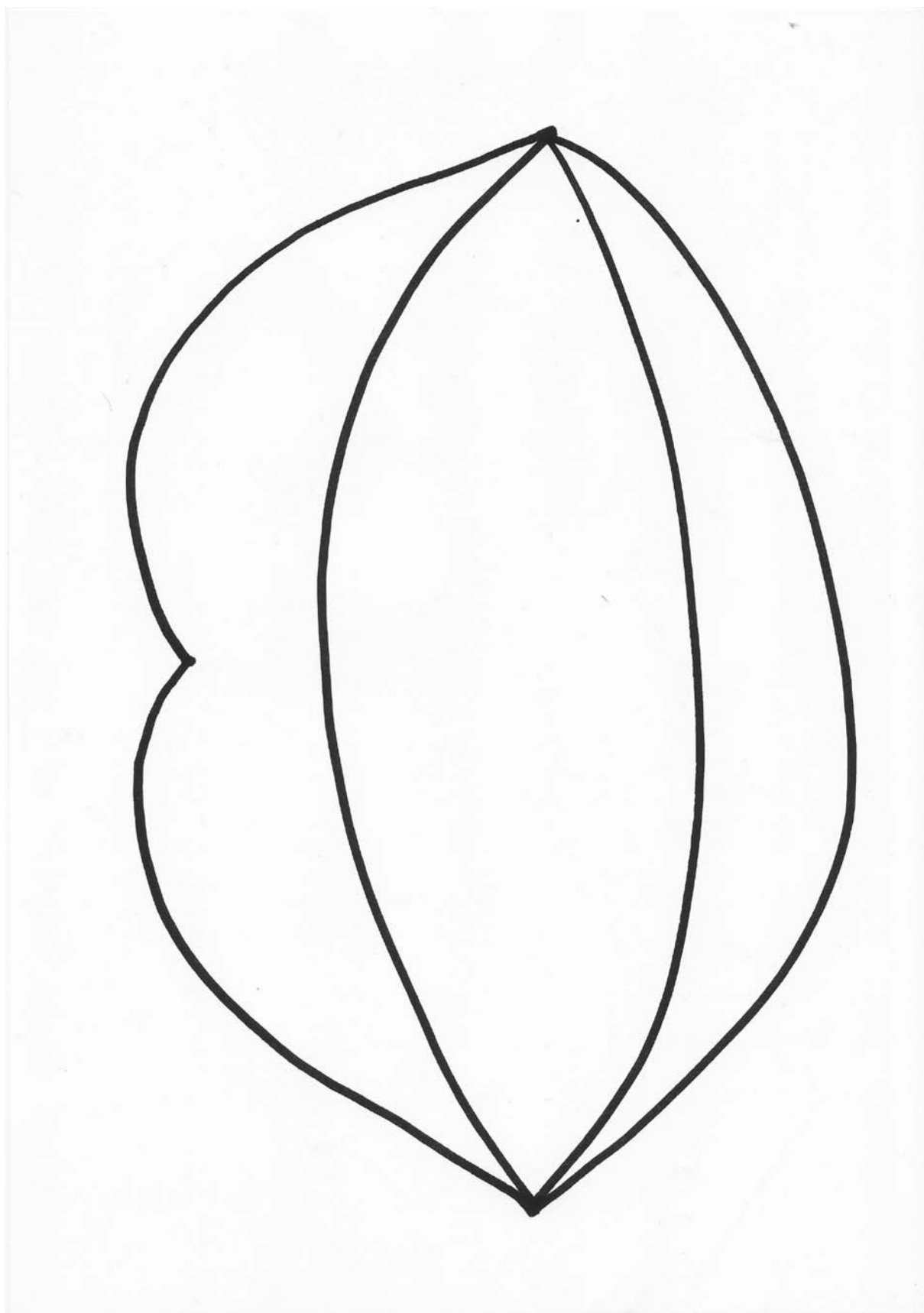
Prawo do swobodnej wypowiedzi jest ograniczone gdy: np.

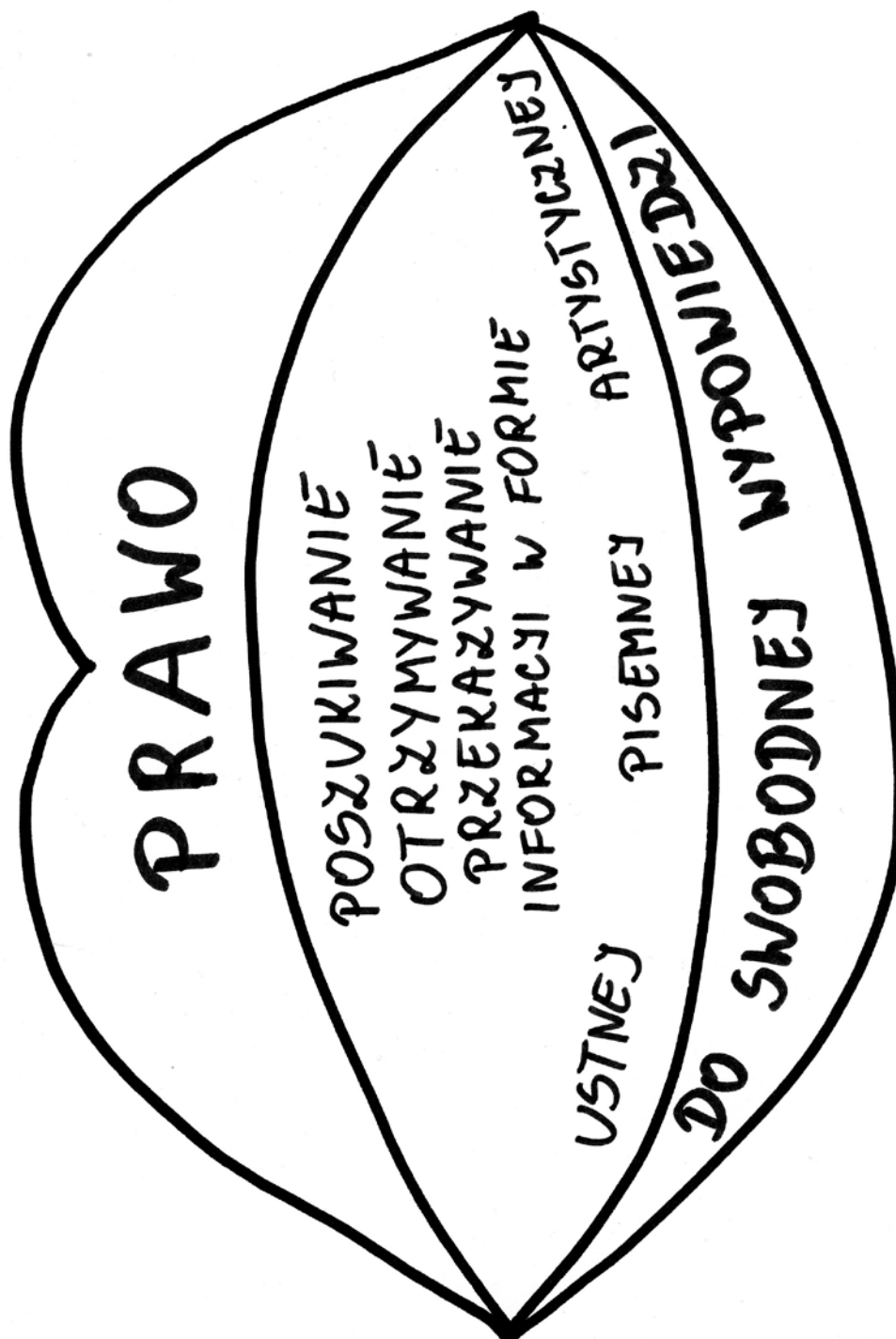
- zagraża zdrowiu publicznemu
- zagraża moralności
- zagraża porządkowi publicznemu
- zagraża bezpieczeństwu narodowemu
- łamie prawo innych ludzi
- zagraża dobrej opinii innych ludzi
- obraża innych
- narusza godność innych , itp.

5. Nauczyciel analizuje z uczniami zapisy na obu arkuszach i podsumowuje dyskusję.

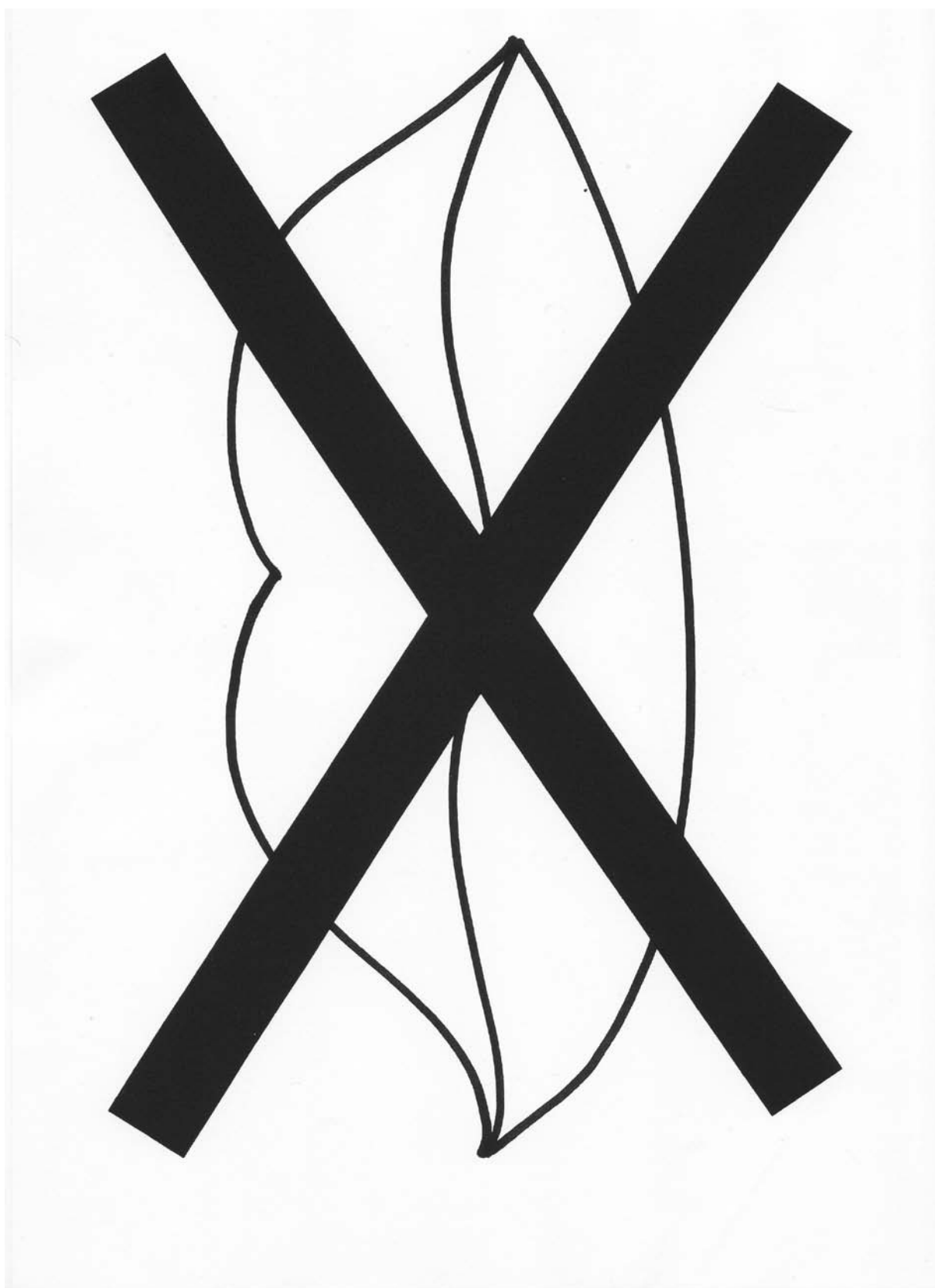
6. Na podstawie przeanalizowanego artykułu 13 wypełniamy 2 grafy w postaci rysunku ust (patrz rysunki). Jeden przedstawia usta otwarte (swoboda wypowiedzi), drugi usta zamknięte i przekreślone (ograniczenia swobody wypowiedzi) i wieszamy je na gazetce klasowej jako materiał po przeprowadzonej lekcji, aby te zapisy zapadły uczniom w pamięć.

załącznik 1 – usta otwarte (do druku)

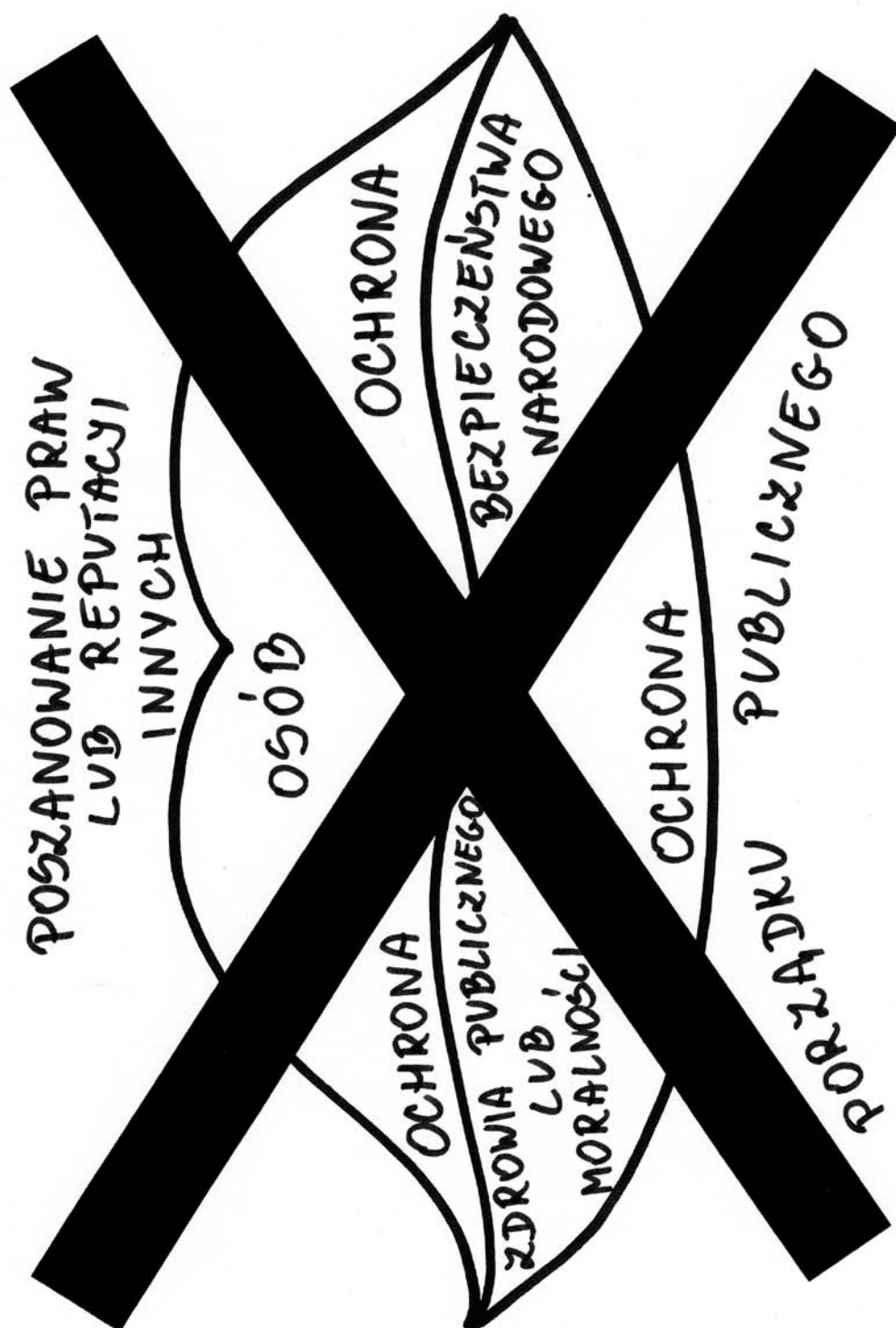

załącznik 2 – usta przekreślone (do druku)

załącznik 2 – usta przekreślone (wzór)

TEMAT 3: „Prawo dziecka do prywatności”

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Poznanie i interpretacja artykułu 16 Konwencji o Prawach Dziecka z 1989r.

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie uczniów z artykułem 16 Konwencji o Prawach Dziecka.
- Wyjaśnienie trudnych pojęć.
- Pobudzenie uczniów do dyskusji.
- Analiza przykładów łamania prawa do prywatności .
- Kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków.
- Podsumowanie rozważań w postaci graficznej.

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć prawo dziecka do prywatności
- umieć podać przykłady jego łamania
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć wziąć udział w dyskusji
- nauczyć się wnioskowania
- umieć przedstawić wnioski w postaci graficznej.

Metody pracy:

- drama
- dyskusja na forum klasy
- praca w parach
- metaplan

Środki dydaktyczne:

- kserokopie scenki do odegrania przez uczniów
- arkusze papieru
- kolorowe markery
- powiększone grafy do wypełnienia

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu.

Nauczyciel wybiera 2 uczniów do odegrania scenki (występują 2 mamy rozmawiające ze sobą przez telefon)

- Mama 1: *Cześć Magda! Dobrze, że Cię złapałam.*
Mama 2: *Cześć. Stało się coś?*
Mama 1: *No, właściwie jeszcze nie. Ale kto wie? Wyobraź sobie, że po wyjściu dzieci do szkoły i Andrzeja do pracy wzięłam się za sprzątanie pokoju Dominiki. Przebrałam pościel, ułożyłam jej rzeczy na biurku i zaczęłam układać porozrzucane ubrania w komodzie. I, nie zgadniesz, znalazłam pamiętnik Dominiki.*
Mama 2: *O rany, i co zrobiłaś? Przykryłaś ubraniami, zostawiłaś jakby nigdy nic?*
Mama 1: *No wiesz! Zostawiłam? Ty tego nie zrozumiesz, ale gdybyś miała 14-letnią córkę, też byś chciała wiedzieć, co ona pisze i co myśli!*
Mama 2: *Przeczytałaś? Nie wierzę!!!*
Mama 1: *Ale ty jesteś, Magda, dziecinna. Oczywiście, że przeczytałam. Z tego wszystkiego nie posprzątałam, nie robiłam zakupów, bo siedziałam z tym pamiętnikiem do południa.*
Mama 2: *Agata! Nie powinnaś tego czytać!*
Mama 1: *Co ty wiesz?! Otóż moja Dominika pisze o jakimś koleźce Łukaszu z IIC: że jej się podoba, że ma niebieskie oczy, gra na keyboardzie, ma najnowszego smartfona itp. bzdury. Ona chyba się w nim zakochała! Czy ty to rozumiesz? 14-lotka!!! Zamiast się uczyć, egzaminy przed nią! Musi się dostać do najlepszego liceum, a ona myśli o jakimś chłopaku!*
Mama 2: *A ty nie pamiętasz, jak byłaś w jej wieku? Przecież też latałaś za takim chudym blondynem z VIIIA.*
Mama 1: *Daj spokój, to było coś innego. Byłam starsza, dojrzalsza, a poza tym to nie był chudy blondyn tylko wysoki przystojny szatyn.*
Mama 2: *Wielka mi różnica. A już zapomniałaś, że też pisałaś pamiętnik?*
Mama 1: *No, faktycznie! Nawet jeszcze go mam, gdzieś w pudle na strychu.*
Mama 2: *A jakbyś się wtedy czuła, gdyby przeczytała go twoja mama?*
Mama 1: *Przestań! Nikt go nigdy nie czytał. To by była katastrofa. O rany! A jak teraz Dominika go znajdzie lub Andrzej?*
Mama 2: *No właśnie! Wczuj się w jej sytuację!*

(opracowanie – autor scenariusza)

2. Dyskusja

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela omawiają odegraną scenkę. Dzielą się swoimi odczuciami. Nauczyciel kieruje dyskusją zadając przykładowe pytania:

- Co zrobiła mama Dominiki?
- Dlaczego przeczytała jej pamiętnik?
- Jakie wyciągnęła z niego wnioski?
- Czy powinna była to zrobić?
- Co robiła jako nastolatka?
- Czy potrafi wczuć się w sytuację swojej córki? itp.

Pytanie na zakończenie dyskusji:

Jakie prawo dziecka zostało złamane?

Odpowiedź:

Prawo do prywatności (wynika z art. 16 Konwencji o Prawach Dziecka)

Zapisujemy temat lekcji na tablicy.

3. Zapoznanie uczniów z treścią artykułu 16.

Artykuł 16

- 1. Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację.*
- 2. Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.*

4. Wyjaśnienie pojęć:

arbitralny - narzucany komuś w sposób niedopuszczający sprzeciwu

ingerencja – wtrącanie się w cudze sprawy

reputacja – opinia jaką ktoś ma wśród innych ludzi

5. Jak rozumiesz treść artykułu 16?

Uczniowie dyskutują w parach i zastanawiają się nad przykładami łamania tego prawa.

Uczniowie wypisują na tablicy lub kartce szarego papieru przykłady łamania tego prawa, np.

- rodzice, rodzeństwo czytają SMS-y, maile, nasze blogi, pamiętniki,
- rodzice narzucają dziecku co ma ubierać, z kim się przyjaźnić, gdzie spędzać czas,
- podsłuchują rozmowy telefoniczne
- układają rzeczy osobiste dziecka w szafie, szufladach, na biurku,
- opowiadają koleżankom o tajemnicach swoich dzieci itp.

6. Nauczyciel analizuje z uczniami podane przykłady. Zadaje pytania:

- Kiedy rodzice naruszają prywatność swoich dzieci?
- Czy mogą to robić?
- W jakich sytuacjach?

7. Praca metodą metaplanu.

- Nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy. Wiesz na tablicy duży arkusz papieru z metaplanem. Każda grupa zastanawia się nad jednym problemem.
- Na środku arkusza zapisujemy: „Prawo dziecka do prywatności”.
- Po lewej stronie od góry: „Jak jest?”
- Po lewej stronie u dołu: „Jak powinno być?”
- Po prawej stronie u góry: „Dlaczego nie jest tak, jak powinno być?”
- Po prawej u dołu: „Co zrobić, aby to prawo nie było łamane?”

Po uzupełnieniu metaplanu nauczyciel zadaje uczniom pytanie:

Co nastolatek może zrobić, aby rodzice nie kontrolowali jego całego życia i nie łamali jego prawa do prywatności?

8. Wnioski zapisujemy na tablicy, np.:

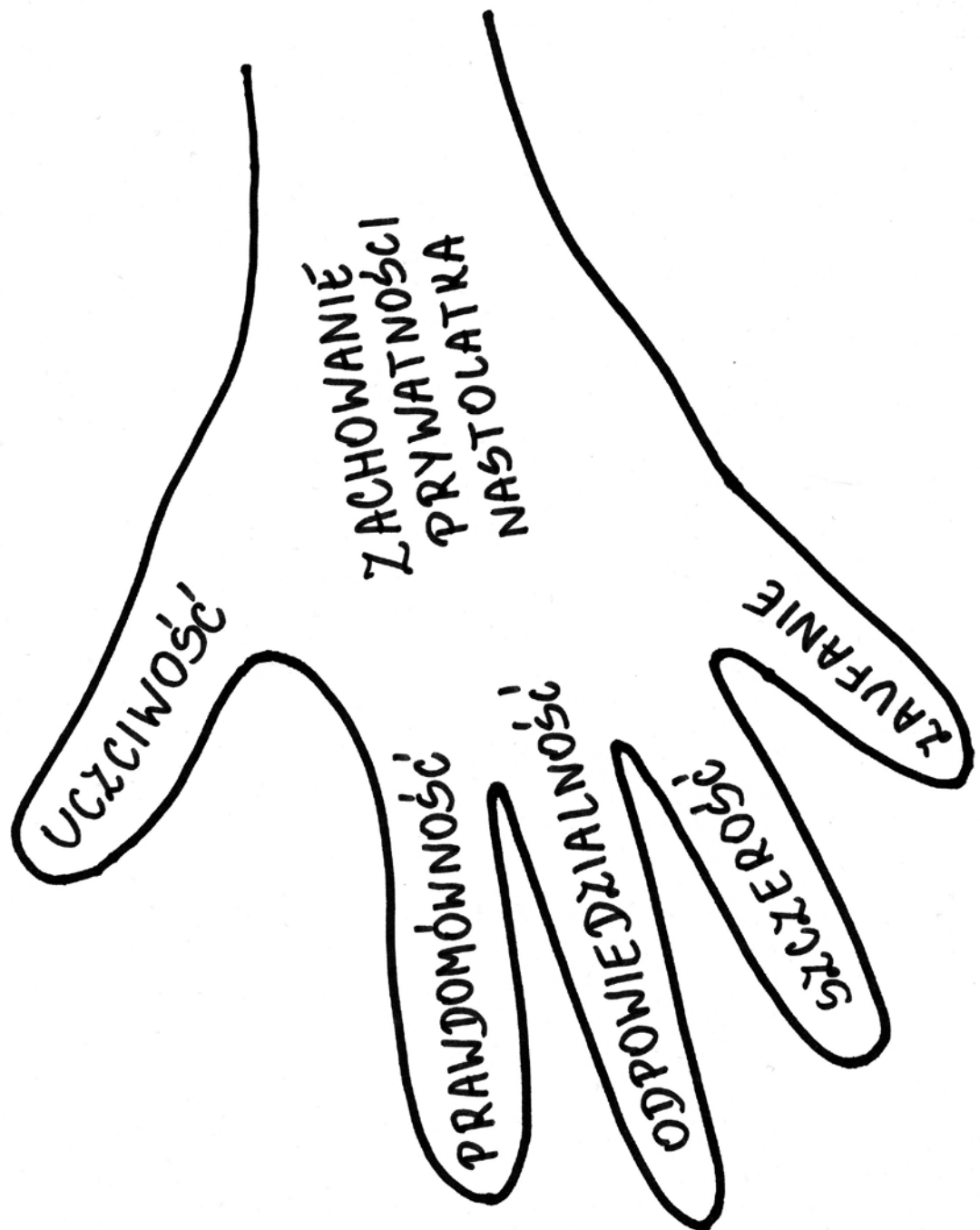
- być prawdomównym
- nie oszukiwać rodziców
- nie kłamać
- być szczerym
- zapraszać przyjaciół i kolegów do domu
- utrzymywać porządek w swoich rzeczach
- nie łamać danego słowa
- zdobyć zaufanie rodziców

9. Na podstawie zapisanych wniosków wypełniamy graf w postaci rysunku dłoni (patrz rysunek) i wieszamy na gazecie klasowej jako materiał po przeprowadzonej lekcji, aby te wnioski zapadły uczniom w pamięć.

załącznik (do druku)

załącznik (wzór)

TEMAT 4: „Prawo dziecka do informacji”

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Poznanie i interpretacja artykułu 17 Konwencji o Prawach Dziecka z 1989r.

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie uczniów z artykułem 17 Konwencji o Prawach Dziecka.
- Pobudzenie uczniów do dyskusji.
- Analiza przykładów łamania prawa do uzyskiwania informacji .
- Kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków.
- Podsumowanie rozważań w postaci graficznej.

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć prawo dziecka do uzyskiwania informacji
- umieć podać przykłady jego łamania
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć wziąć udział w dyskusji
- nauczyć się wnioskowania
- umieć przedstawić wnioski w postaci graficznej.

Metody pracy:

- drama
- dyskusja na forum klasy
- praca w parach
- metoda „gwiazdy pytań”

Środki dydaktyczne:

- kserokopie scenki do odegrania przez uczniów
- arkusze papieru
- kolorowe markery
- kartki z gwiazdą pytań
- powiększone grafy do wypełnienia

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu.

Nauczyciel wybiera 2 uczniów do odegrania scenki (występują dziadek i wnuk – Kuba)

- Wnuk: Dziadku, nie potrafię sobie wyobrazić jak ty mogłeś kiedyś żyć bez komputera i Internetu.
- Dziadek: Dlaczego to takie trudne do wyobrażenia?
- Wnuk: Przecież nie miałeś dostępu do żadnych informacji.
- Dziadek: Mylisz się, Kubo! Internet to nie jedyne źródło informacji.
- Wnuk: Ale najlepsze i najszybsze.
- Dziadek: Zgadza się, że najszybsze, ale czy najlepsze? Oto jest pytanie! Nie sądzisz, że nie wszystko w Internecie jest prawdziwe i wiarygodne?
- Wnuk: No, chyba tak. Czasem czytam takie głupoty, że to nie może być prawda.
- Dziadek: W Internecie, jak na wysypisku, jest dużo śmieci, ale znajdują się też perły i surowce do recyklingu.
- Wnuk: Dziadku, mówisz jak poeta!
- Dziadek: Poeta, nie poeta, ale książki trzeba czytać. Gdy byłem w twoim wieku czytaliśmy książki podróżnicze, przygodowe, historyczne. Z nich uczyliśmy się historii, wiedzy o świecie, geografii. Rozwijaliśmy swoją wyobraźnię, tworzyliśmy w głowach inne światy, kreowaliśmy bohaterów, a dziś wy wszystko macie podane jak na tacy.
- Wnuk: Tylko książki były źródłem informacji dla twojego pokolenia, dziadku?
- Dziadek: Nie tylko. Czytaliśmy czasopisma naukowe, techniczne. Kupowaliśmy atlasy, albumy, encyklopedie, słowniki. Oglądaliśmy programy edukacyjne w telewizji, słuchaliśmy radia.
- Wnuk: Czy to były wiarygodne informacje?
- Dziadek: To zależy. Wtedy każda informacja była przez kogoś weryfikowana. Ale istniała też cenzura.
- Wnuk: Co to takiego cenzura?
- Dziadek: Niewygodne, ale też szkodliwe informacje były zatrzymywane i nie puszczano ich w oficjalny obieg.
- Wnuk: Dziś z takimi treściami też jest problem. Jest dużo informacji pełnych przemocy, brutalności, gwałtu, nieodpowiednich dla małych dzieci. Są strony szerzące nietolerancję, ksenofobię, rasizm czy dyskryminację.
- Dziadek: Czy można się przed tym jakoś bronić?
- Wnuk: Są specjalne programy komputerowe dla rodziców do blokowania takich stron. Administratorzy portali internetowych też pilnują, aby na ich stronach nie było wulgarnych, obraźliwych treści, naruszających godność innych ludzi lub łamiących obowiązujące prawo. Czasem przed otwarciem strony wyświetla się pytanie: Czy na pewno chcesz obejrzeć tę stronę? Czy jesteś osobą pełnoletnią, bo strona zawiera brutalne treści lub obrazy?
- Dziadek: A czy inne środki masowego przekazu zaspokajają twoje potrzeby w zakresie poszukiwania informacji, Kubo?
- Wnuk: Są świetne kanały telewizyjne o podróżach, historii, wynalazkach, modzie, z poradami. Są kanały sportowe, muzyczne. Słowem: dla każdego coś milego, dziadku. Myślę, że każdy poszukujący informacji znajdzie je szybko, ale musi zastanowić się czy są wiarygodne i rzetelne. Media to czwarta władza, dziadku!

(opracowanie – autor scenariusza)

2. Dyskusja

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela omawiają odegraną scenkę. Dzieli się swoimi odczuciami. Nauczyciel kieruje dyskusją zadając przykładowe pytania:

- O czym rozmawia Kuba z dziadkiem?
- Skąd dziadek czerpał informacje, gdy był w wieku Kuby?
- Co rozmówcy sądzą o Internecie?
- Jakie zagrożenia związane z Internetem widzą rozmówcy?
- Jaki dostęp do informacji ma Kuba?
- Czy są to wiarygodne informacje?
- Co to jest cenzura?
- Jak dziecko jest chronione w Internecie przed szkodliwymi informacjami? itp.

Pytanie na zakończenie dyskusji:

Jakie prawo dziecka zostało przedstawione?

Odpowiedź:

Prawo do uzyskiwania informacji (wynika z art. 17 Konwencji o Prawach Dziecka)

Zapisujemy temat lekcji na tablicy.

3. Nauczyciel zapoznaje uczniów z treścią artykułu 17.

Artykuł 17

Państwa - Strony uznają ważną rolę spełnianą przez środki masowego przekazu i zapewnią, aby dziecko miało dostęp do informacji oraz materiałów pochodzących z różnorodnych źródeł krajowych i międzynarodowych, szczególnie do tych, które mają na uwadze jego dobro w wymiarze społecznym, duchowym i moralnym oraz jego zdrowie fizyczne i psychiczne.

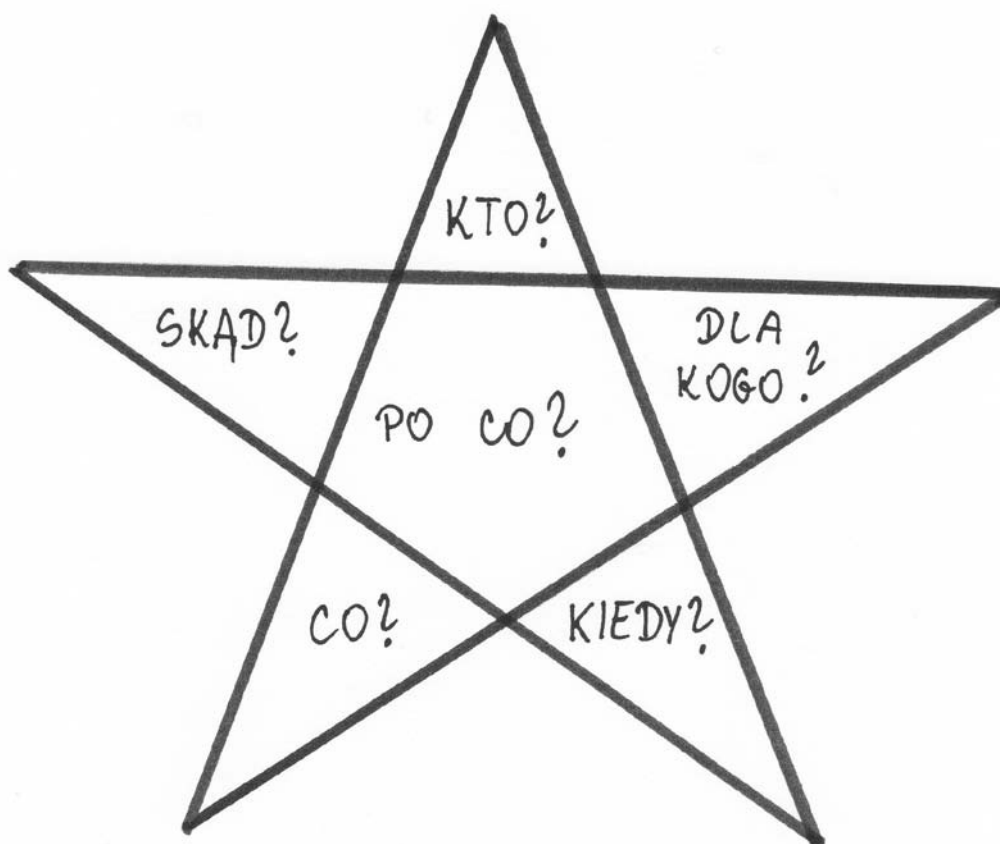
W tym celu Państwa-Strony będą:

- a) zachęcały środki masowego przekazu do rozpowszechniania informacji i materiałów, korzystnych dla dziecka w wymiarze społecznym oraz kulturalnym, zgodnie z duchem artykułu 29;*
- b) zachęcały do rozwoju współpracy międzynarodowej w dziedzinie wytwarzania, wymiany oraz rozpowszechniania tego rodzaju informacji i materiałów, pochodzących z różnorodnych kulturowych źródeł krajowych oraz międzynarodowych;*
- c) zachęcały do wydawania i rozpowszechniania książek dla dzieci;*
- d) zachęcały środki masowego przekazu, aby w szczególności sposób uwzględniały potrzeby językowe dzieci należących do mniejszości narodowych lub do rdzennej społeczności;*
- e) zachęcały do rozwijania odpowiednich kierunków działalności dla ochrony dzieci przed informacjami i materiałami szkodliwymi z punktu widzenia ich dobra, mając na względzie postanowienia artykułów 13 i 18.*

4. Praca metodą „gwiazdy pytań”.

Jak rozumiesz pojęcie „uzyskiwanie informacji”?

- Ten problem rozwiązujemy metodą „gwiazdy pytań”. Pomaga ona zdefiniować problem i przybliżyć go uczniom.
- Nauczyciel zapoznaje uczniów z gwiazdą pytań. Rozdaje kartki z gwiazdą pytań na każdą ławkę. Uczniowie w parach zapisują odpowiedzi na wszystkie pytania.
- Pytania:
 - po co zbieramy informacje?
 - jakie informacje zbieramy?
 - kto je zbiera?
 - skąd mamy informacje?
 - dla kogo zbieramy?
 - kiedy zbieramy?

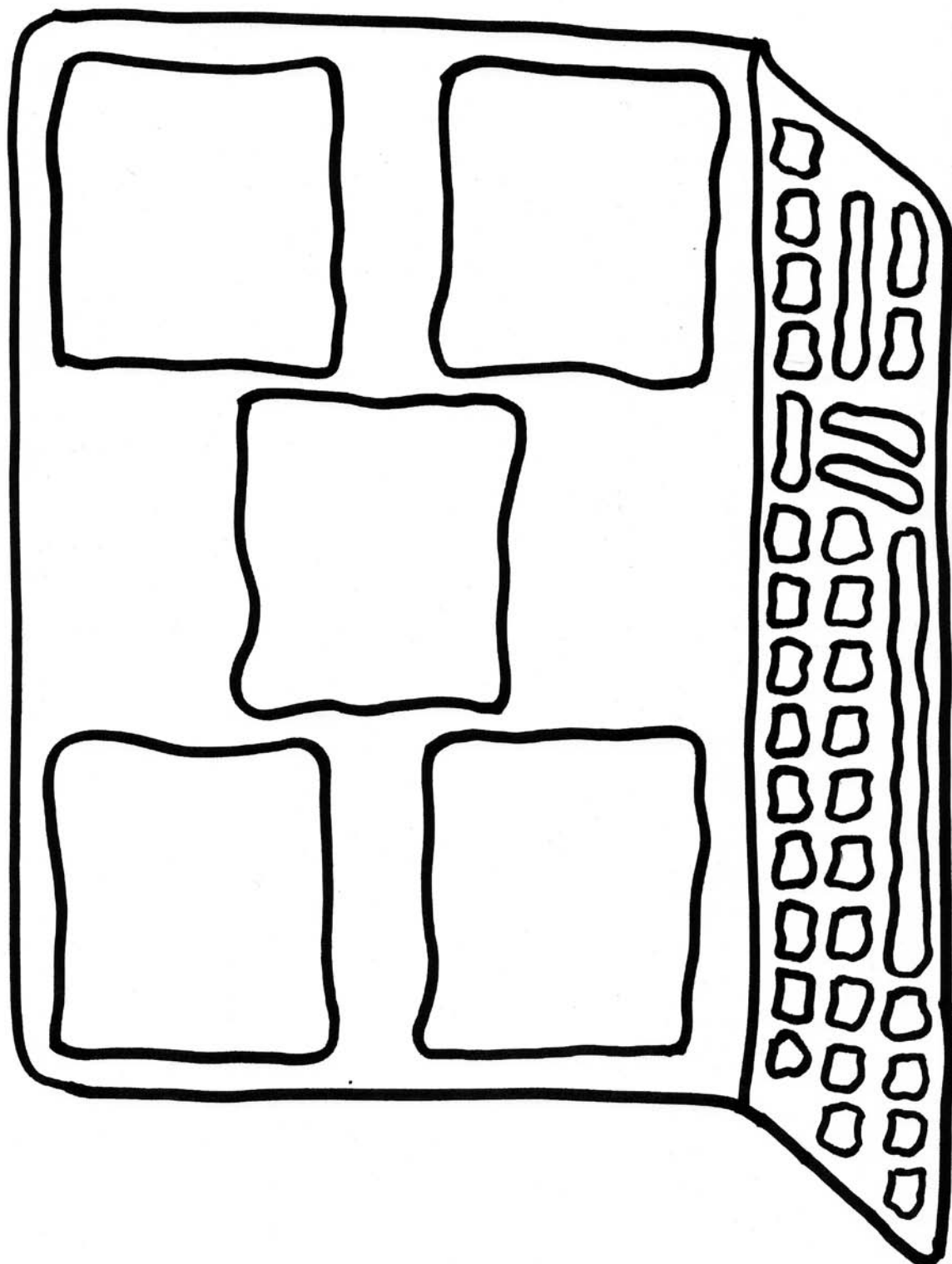
Nauczyciel razem z uczniami dokonuje podsumowania problemu na podstawie wypełnionych gwiazd pytań.

5. Jakie zadania stoją przed państwem, które gwarantuje dziecku dostęp do informacji?

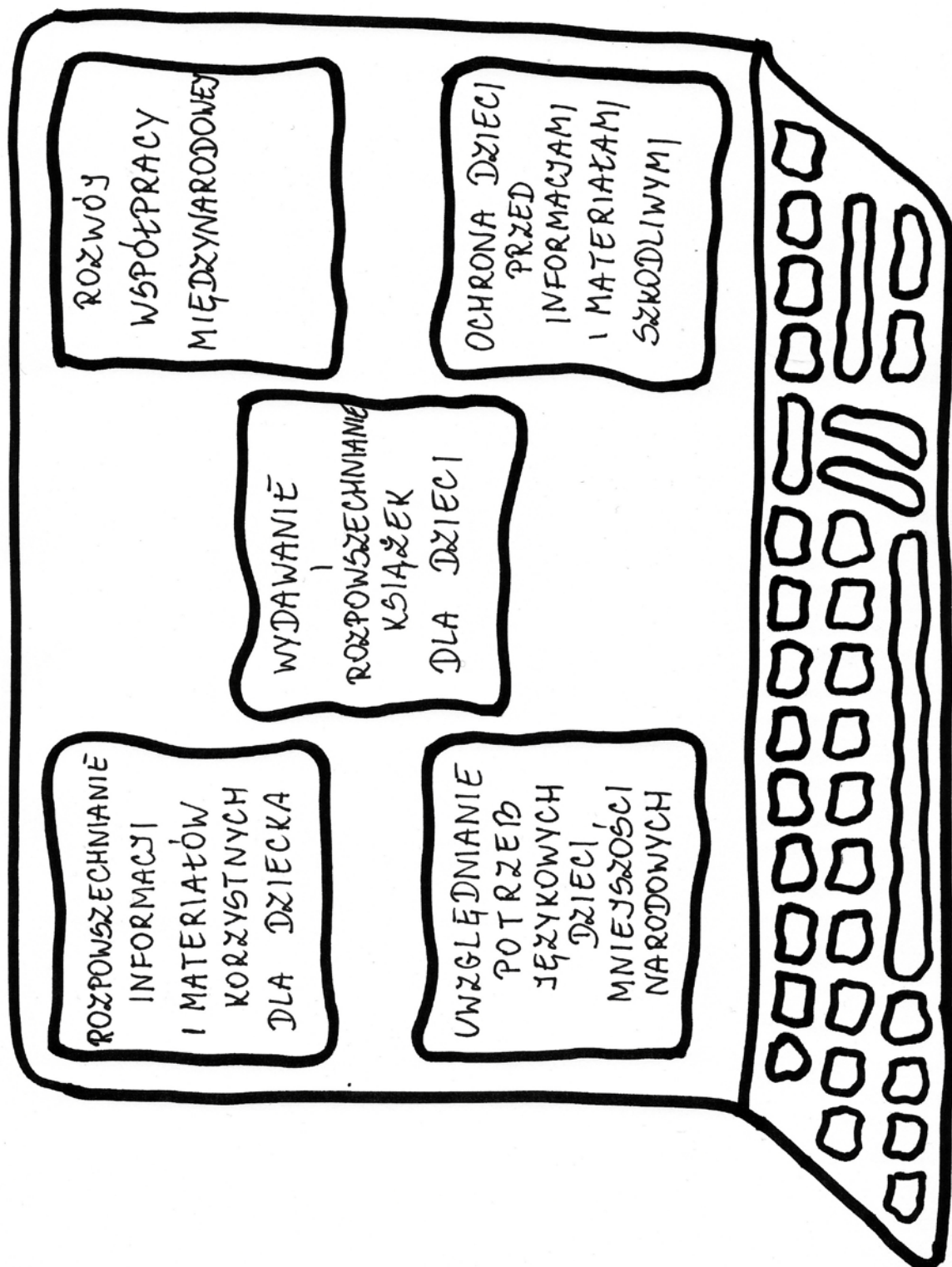
Nauczyciel omawia z uczniami kolejne podpunkty (a – e) artykułu 17.

6. Na podstawie omówionych podpunktów wypełniamy graf w postaci rysunku komputera (patrz rysunek) i wieszamy na gazecie klasowej jako materiał po przeprowadzonej lekcji, aby te zapisy zapadły uczniom w pamięć.

załącznik (do druku)

załącznik (wzór)

TEMAT 5: „Prawo dziecka do nauki”

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Poznanie i interpretacja artykułów 28 i 29 Konwencji o Prawach Dziecka z 1989r.

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie uczniów z artykułami 28 i 29 Konwencji o Prawach Dziecka.
- Pobudzenie uczniów do dyskusji.
- Analiza treści prawa do nauki .
- Kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków.
- Podsumowanie rozważań w postaci graficznej.

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć prawo dziecka do nauki
- umieć podać przykłady jego łamania
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć wziąć udział w dyskusji
- nauczyć się wnioskowania
- umieć przedstawić wnioski w postaci graficznej.

Metody pracy:

- drama
- dyskusja na forum klasy
- praca w parach
- metoda „kuli śniegowej”

Środki dydaktyczne:

- kserokopie scenki do odegrania przez uczniów
- arkusze papieru
- kolorowe markery
- powiększone grafy do wypełnienia

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu.

Nauczyciel wybiera 2 uczniów do odegrania scenki (występuje mama i córka Ania)

Ania: *Mamo, oglądałam dzisiaj ciekawy program w TV o dzieciach w Azji, które muszą pracować.*

Mama: *A co cię zaintrygowało w tym programie?*

Ania: *Te dzieci chyba nie chodzą do szkoły, za to pracują w jakichś zakładach czy fabrykach, w brudzie. Były pokryte pyłem, w podartych ubraniach i najczęściej nie miały butów. Czy one naprawdę nie chodzą do szkoły?*

Mama: *Nie wiem, ale są kraje na świecie gdzie dzieci nie uczą się, tylko pracują zarobkowo, za marne grosze, żeby pomóc rodzicom. Czasem są wykorzystywane przez pracodawców lub rodziców, nie dostają wynagrodzenia, nie są ubezpieczone, ulegają różnym wypadkom.*

Ania: *Ja myślałam, że fajnie by było nie chodzić do szkoły, ale pracować tak ciężko nikt by nie chciał. Nie wiedziałam, że dzieci mogą tak pracować.*

Mama: *No widzisz Aniu. Nie we wszystkich krajach dzieci mogą chodzić do szkoły, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, uczyć się bezpłatnie. Nie wszystkie dzieci mają szczęśliwe i beztrudne dzieciństwo.*

Ania: *A w naszej szkole można nawet dostać stypendium za bardzo dobre wyniki w nauce i zachowanie.*

Mama: *Tak, a poza tym dzieci z ubogich rodzin mogą dostać stypendium socjalne lub pieniądze na podręczniki. Są też różne fundacje, które przyznają stypendia zdolnym dzieciom.*

Ania: *Mamo, czy nauczyciel może wyrzucić ucznia z klasy, gdy on się źle zachowuje na lekcji i przeszkadza?*

Mama: *Chyba nie, bo każdy ma prawo do swobodnego uczestnictwa w lekcji, korzystania z biblioteki, ale rzeczywiście to jest problem dla nauczyciela, gdy uczeń przeszkadza lub uniemożliwia prowadzenie lekcji. Wam to chyba też przeszkadza? Czy może lubicie takie sytuacje, że zamiast lekcji jest uspokajanie kolegi?*

Ania: *Raczej tego nie lubię, bo wydaje mi się, że wtedy nie mogę korzystać z lekcji. Czy mam rację?*

Mama: *Masz Aniu. Wtedy twoje prawo do nauki jest ograniczone i łamane.*

(opracowanie – autor scenariusza)

2. Dyskusja

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela omawiają odegraną scenkę. Dzielią się swoimi odczuciami. Nauczyciel kieruje dyskusją zadając przykładowe pytania:

- Dlaczego w niektórych krajach dzieci nie chodzą do szkoły?
- Dlaczego dzieci pracują?
- W jakich warunkach pracują dzieci?
- Czy są odpowiednio wynagradzane?
- Czy wszędzie nauka jest bezpłatna?
- Jaką pomoc mogą otrzymać w Polsce dzieci z ubogich rodzin?
- Jaką pomoc mogą w Polsce otrzymać zdolne dzieci?
- Jakie możliwości kształcenia gwarantuje państwo polskie? itp.

Pytanie na zakończenie dyskusji:

Jakie prawo dziecka zostało przedstawione w scenie??

Odpowiedź:

Prawo do nauki (wynika z art. 28 i 29 Konwencji o Prawach Dziecka)

Zapisujemy temat lekcji na tablicy.

3. Nauczyciel zapoznaje uczniów z treścią artykułów 28 i 29.

Artykuł 28

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans, w szczególności:

- a) uczynią nauczanie podstawowe obowiązkowym i bezpłatnym dla wszystkich;*
- b) będą popierać rozwój różnorodnych form szkolnictwa średniego, zarówno ogólnokształcącego, jak i zawodowego, uczynią je dostępnymi dla każdego dziecka oraz podejmą odpowiednie kroki, takie jak wprowadzenie bezpłatnego nauczania oraz udzielanie w razie potrzeby pomocy finansowej;*
- c) za pomocą wszelkich właściwych środków uczynią szkolnictwo wyższe dostępnym dla wszystkich na zasadzie zdolności;*
- d) udostępnią wszystkim dzieciom informacje i poradnictwo szkolne i zawodowe;*
- e) podejmą kroki na rzecz zapewnienia regularnego uczęszczania do szkół oraz zmniejszenia wskaźnika porzucania nauki.*

2. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe środki zapewniające, aby dyscyplina szkolna była stosowana w sposób zgodny z ludzką godnością dziecka i z niniejszą konwencją.

3. Państwa-Strony będą popierały i rozwijały międzynarodową współpracę w dziedzinie oświaty, w szczególności w celu przyczyniania się do zlikwidowania ignorancji i analfabetyzmu na świecie oraz ułatwienia dostępu do wiedzy naukowo-technicznej i nowoczesnych metod nauczania. W tym zakresie należy w szczególności uwzględniać potrzeby krajów rozwijających się.

Artykuł 29

1. Państwa-Strony są zgodne, że nauka dziecka będzie ukierunkowana na:

- a) rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie osobowości, talentów oraz zdolności umysłowych i fizycznych dziecka;*
- b) rozwijanie w dziecku szacunku dla praw człowieka i podstawowych swobód oraz dla zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych;*
- c) rozwijanie w dziecku szacunku dla jego rodziców, jego tożsamości kulturowej, języka i wartości, dla wartości narodowych kraju, w którym mieszka dziecko, kraju, z którego dziecko pochodzi, jak i dla innych kultur;*
- d) przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego życia w wolnym społeczeństwie, w duchu zrozumienia, pokoju, tolerancji, równości płci oraz przyjaźni pomiędzy*

wszystkimi narodami, grupami etnicznymi, narodowymi i religijnymi oraz osobami rdzennego pochodzenia;

e) rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego.

2. Żadne postanowienie niniejszego artykułu lub artykułu 28 nie może być interpretowane w sposób naruszający wolność osób fizycznych lub ciał zbiorowych do zakładania i prowadzenia instytucji oświatowych, z zastrzeżeniem przestrzegania zasad wyrażonych w ustępie 1 niniejszego artykułu oraz wymogów, aby kształcenie w tego typu instytucjach odpowiadało minimalnym standardom, które określi dane państwo.

4. Jak rozumiesz treść artykułów 28 i 29?

- Nauczyciel stosuje metodę „kuli śniegowej”.
- W pierwszym etapie uczniowie dyskutują w parach i zastanawiają się nad interpretacją tego prawa.
- W drugim etapie 2 pary łączą się w czwórki, uzupełniają swoje opinie, weryfikują je, doskonalą.
- W trzecim etapie czwórki łączą się w ósemki, gdzie następuje dalsze uzupełnianie opinii, ich weryfikacja, ulepszanie poglądów.
- Nauczyciel wykorzystuje w ten sposób kreatywność i pomysły każdego ucznia.
- Metoda pozwala na szybkie dojście do wspólnych wniosków.

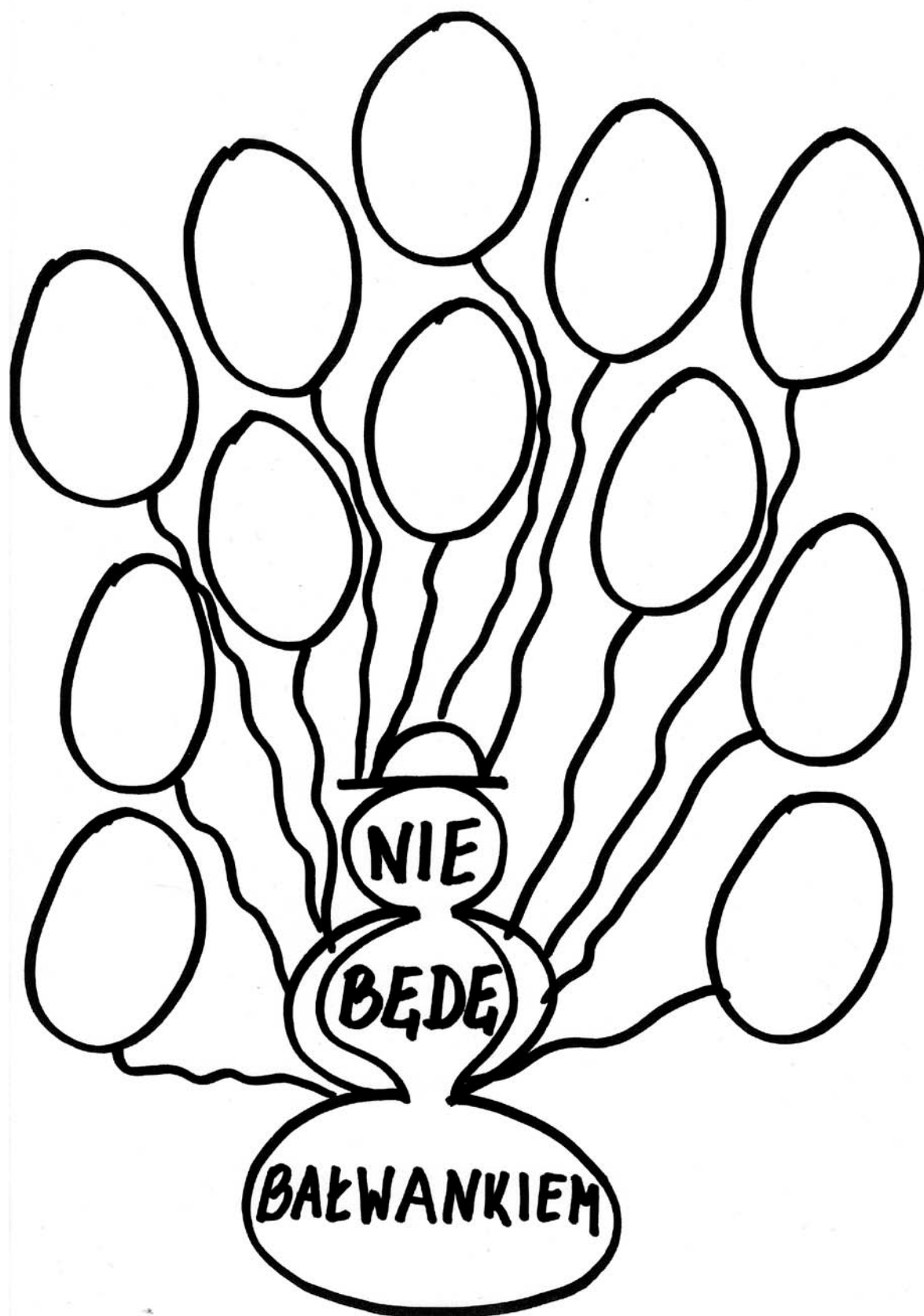
Uczniowie zapisują na tablicy lub kartce szarego papieru, co gwarantuje im to prawo, np.:

- obowiązkowe i bezpłatne szkolnictwo
- wybór szkoły średniej i wyższej zgodny z zainteresowaniami i zdolnościami
- pomoc finansową
- poradnictwo zawodowe i szkolne
- dostęp do wiedzy naukowo-technicznej i nowoczesnych metod nauczania
- rozwój zdolności i zainteresowań
- rozwój tożsamości narodowej, kulturowej, etnicznej, religijnej itp.

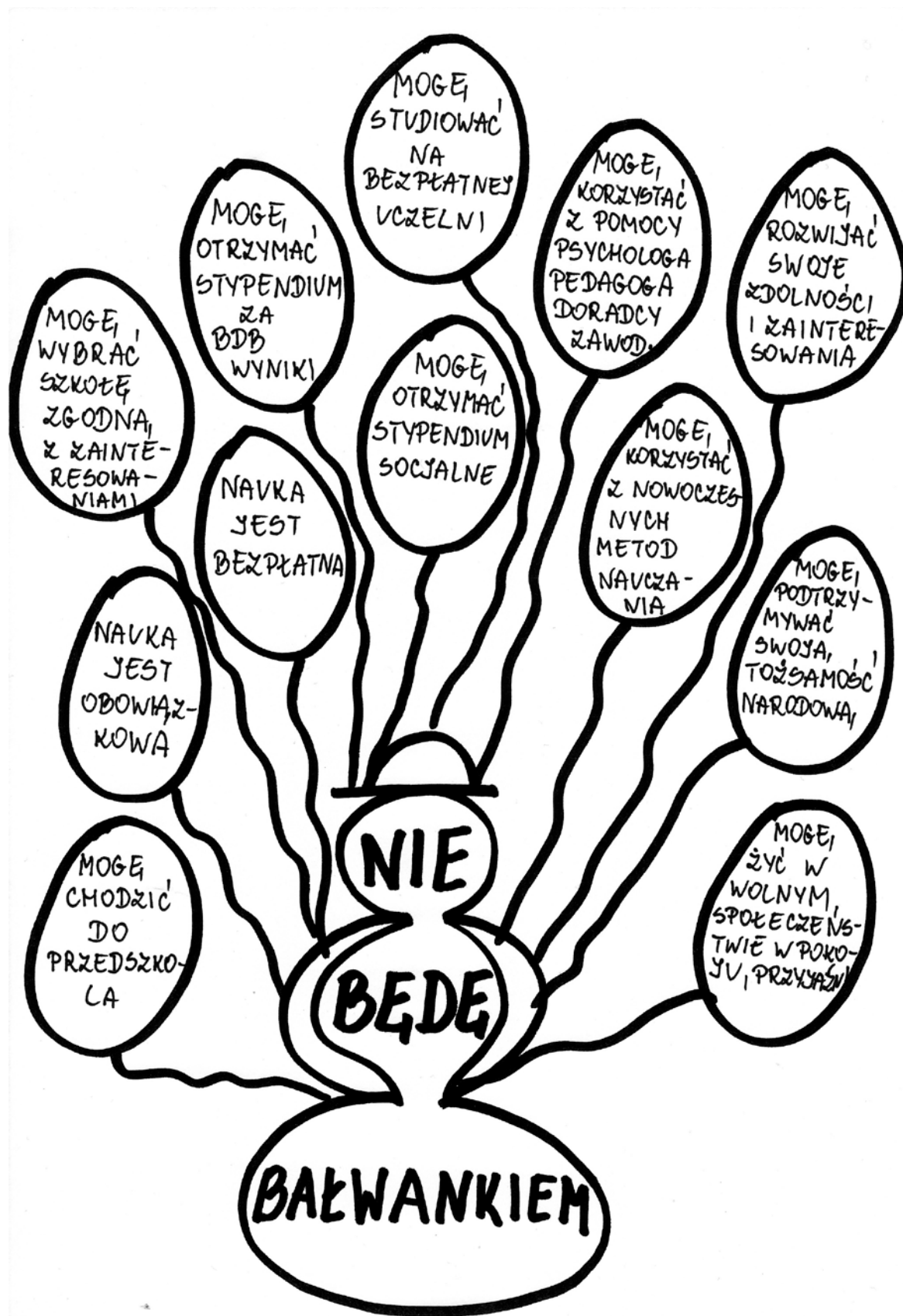
5. Nauczyciel analizuje z uczniami podane przykłady.

6. Na podstawie zapisanych przykładów wypełniamy graf w postaci rysunku bałwanka (patrz rysunek) i wieszamy na gazetce klasowej jako materiał po przeprowadzonej lekcji, aby te wnioski zapadły uczniom w pamięć.

załącznik (do druku)

załącznik (wzór)

TEMAT 6: „Prawo dziecka do wypoczynku”

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Poznanie i interpretacja artykułu 31 Konwencji o Prawach Dziecka z 1989r.

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie uczniów z artykułem 31 Konwencji o Prawach Dziecka.
- Pobudzenie uczniów do dyskusji.
- Analiza przykładów łamania prawa do wypoczynku .
- Kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków.
- Podsumowanie rozważań w postaci graficznej.

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć prawo dziecka do wypoczynku
- umieć podać przykłady jego łamania
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć wziąć udział w dyskusji
- nauczyć się wnioskowania
- umieć przedstawić wnioski w postaci graficznej.

Metody pracy:

- drama
- dyskusja na forum klasy
- praca w parach
- burza mózgów

Środki dydaktyczne:

- kserokopie scenki do odegrania przez uczniów
- arkusze papieru
- kolorowe markery
- powiększone grafy do wypełnienia

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu.

Nauczyciel wybiera 2 uczniów do odegrania scenki (występuje nauczycielka i Kasia)

Nauczycielka: Kasiu, dlaczego nie napisałaś na dzisiaj wypracowania?.

Kasia: Bo nie miałam czasu, proszę pani.

Nauczycielka: Kasiu, ale ja zadałam to wypracowanie tydzień temu. Może ty nie potrafisz sobie zaplanować pracy i robisz wszystko na ostatnią chwilę?

Kasia: Nie, proszę pani. Ja wszystko planuję i nawet zapisuję sobie w komórce, ale...

Nauczycielka: Kasiu, a co ty tak źle wyglądasz? Jesteś blada, bez życia, ziewasz, nie uśmiechasz się. Może ty jesteś chora?

Kasia: Nie, proszę pani. Ja jestem zmęczona, bardzo zmęczona.

Nauczycielka: Po weekendzie? Nie odpoczęłaś wcale? A co robiłaś?

Kasia: W sobotę i niedzielę się uczę i odrabiam lekcje na cały tydzień, bo potem nie mam czasu. W poniedziałki chodzę na korepetycje z matematyki. Ja sobie dobrze radzę z matematyką, ale rodzice uważają, że muszę chodzić, bo matematyka jest bardzo ważna i rozwija umysł. We wtorki i czwartki jeżdżę do szkoły muzycznej. We wtorek gram na skrzypcach, a w czwartek śpiewam w chórze szkolnym. Ja tak naprawdę to nie lubię skrzypiec, nie czuję ich. Ręce mi drętwieją od tego grania. Nauczyciele są niezadowoleni, i rodzice też, bo mówią, że się nie przykładam. A ja się naprawdę staram, ale chyba nie mam talentu. Tato mówi, że nie szkodzi, bo muszę kształtować swój charakter, uczyć się systematyczności i odpowiedzialności, że oni w moim wieku nie mieli takich możliwości, jakie mi stwarzają.

Nauczycielka: A co robisz, Kasiu, w środy?

Kasia: W środę jeździmy z mamą i bratem na basen, i nawet to lubię, ale mama nie jest zadowolona z tego jak ja pływam. Mówi, że pływam bezstylowo, powoli i szybko się męczę. Ostatnio wynajęła mi nawet trenera, ale on też nie jest ze mnie zadowolony, więc już nie lubię chodzić na pływalnię. Po powrocie muszę jeszcze ćwiczyć w domu grę na skrzypcach, wybijanie rytmu, nauczyć się śpiewu na czwartkowy chór.

Nauczycielka: A w piątek masz czas, aby spotkać się z koleżankami lub na inne przyjemności?

Kasia: W piątek po południu sprzątam z mamą dom. Muszę posprzątać pokój swój i brata, poodkurzać i wynieść śmieci. Potem trochę oglądam telewizję i zasypiam.

Nauczycielka: A w czasie weekendu?

Kasia: No cóż, uczę się. Nie chcę zawieść rodziców i nauczycieli. Jestem ambitna, wiem, że stać mnie na dobre oceny, ale czasem nie mam już siły.

Nauczycielka: Kasiu, a jakie są twoje marzenia?

Kasia: Ja nie mam wielkich marzeń. Chciałabym mieć trochę wolnego czasu, tak jak moje koleżanki. Trochę pobawić się z bratem, przytulić do mamy, może pograć w jakąś grę, trochę poczytać dla przyjemności, iść na spacer albo po prostu się ponudzić.

(opracowanie – autor scenariusza)

2. Dyskusja

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela omawiają odegraną scenkę. Dzieli się swoimi odczuciami. Nauczyciel kieruje dyskusją zadając przykładowe pytania:

- Jak wygląda tydzień Kasi?
- Czemu ciągle jest zmęczona?
- Czemu nie napisała wypracowania?
- Dlaczego rodzice wysyłają ją na te wszystkie zajęcia?
- O czym marzy? itp.

Pytanie na zakończenie dyskusji:

Jakie prawo dziecka zostało złamane?

Odpowiedź:

Prawo do wypoczynku (wynika z art. 31 Konwencji o Prawach Dziecka)

Zapisujemy temat lekcji na tablicy.

3. Nauczyciel zapoznaje uczniów z treścią artykułu 31.

Artykuł 31

1. Państwa - Strony uznają prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych do wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym.

2. Państwa - Strony będą przestrzegały oraz popierały prawo dziecka do wszechstronnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym oraz będą sprzyjały tworzeniu właściwych i równych sposobności dla działalności kulturalnej, artystycznej, rekreacyjnej oraz w zakresie wykorzystania czasu wolnego.

4. Jak rozumiesz treść artykułu 31?

Uczniowie dyskutują w parach i zastanawiają się nad przykładami jego łamania.

Uczniowie wypisują na tablicy lub dużej kartce szarego papieru przykłady łamania tego prawa, np.

- zmuszanie dzieci do chodzenia na dodatkowe zajęcia,
- zawyżanie wymagań ponad możliwości dziecka,
- obarczanie zbyt licznymi obowiązkami,
- zmuszanie dzieci do pracy zarobkowej, itp.

5. Nauczyciel analizuje z uczniami podane przykłady. Zadaje pytania:

- Kiedy rodzice pozbawiają swoje dzieci wypoczynku?
- Czy mogą to robić?
- Dlaczego to robią?
- Dlaczego dzieci muszą odpoczywać?
- Jakie formy aktywności są odpoczynkiem? itp.

6. Praca metodą „burzy mózgów”

Celem tego etapu lekcji jest rozwiązanie problemu:

Co gwarantuje dzieciom i młodzieży prawdziwy wypoczynek?

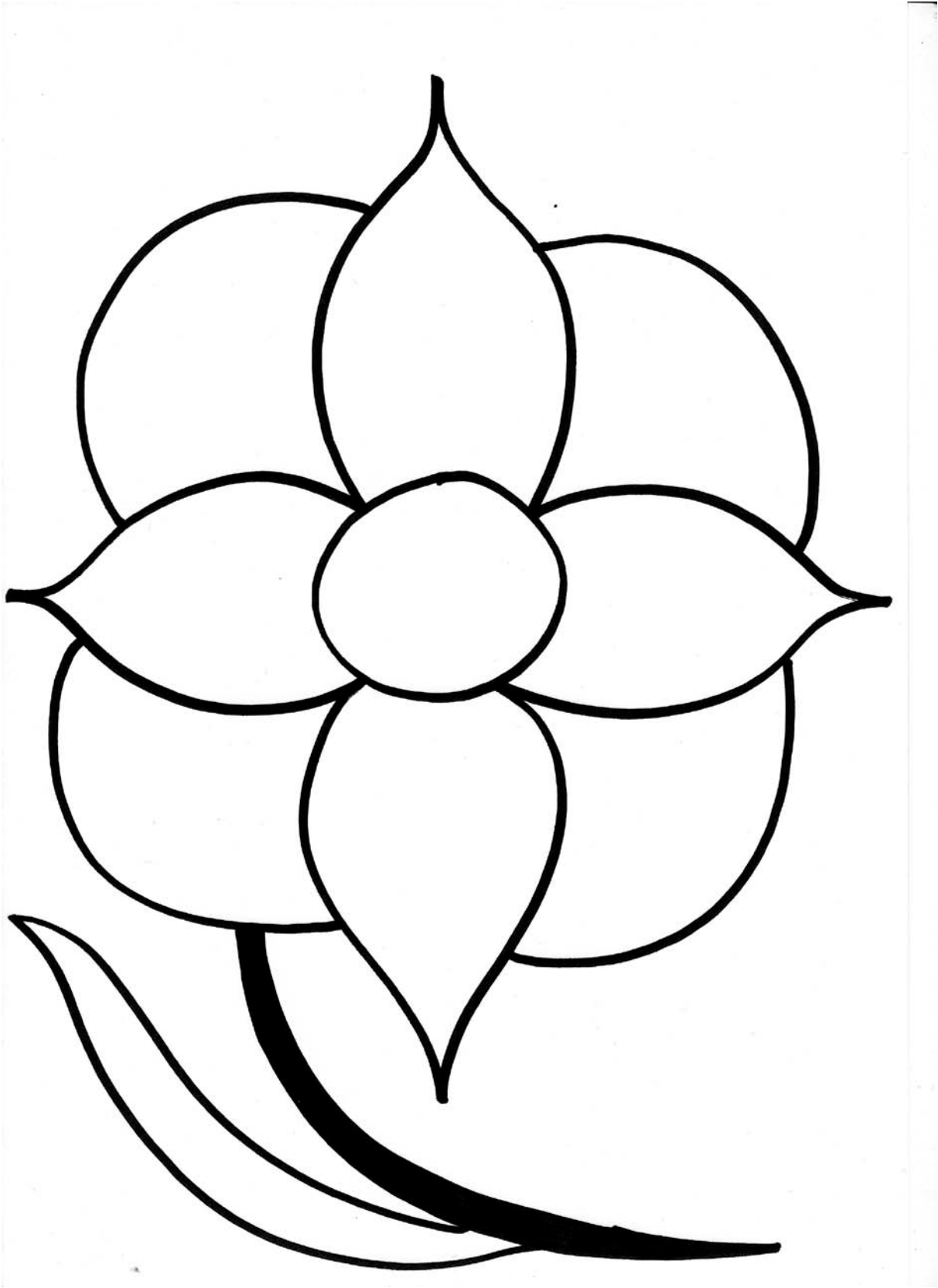
- Nauczyciel zapisuje problem na tablicy.
- Uczniowie zapisują pomysły na rozwiązanie problemu na tablicy.
- Nauczyciel i uczniowie nie zmieniają niczego w pomysłach kolegów, nie krytykują ich.
- Nauczyciel zachęca, aby każdy uczeń podał chociaż jeden pomysł na rozwiązanie problemu.
- Nauczyciel kończy pracę, gdy wyczerpią się wszystkie pomysły uczniów.

Przykładowe rozwiązania:

- zdrowy tryb życia
- różnorodne formy aktywności
- rozwijanie swoich zainteresowań i zdolności
- odpowiednia ilość snu
- respektowanie wyboru dziecka
- wykonywanie różnych czynności dla przyjemności, nie z przymusu
- wspólne spędzanie czasu z dzieckiem
- zmiana otoczenia, klimatu
- pobyt na świeżym powietrzu, itp.

7. Na podstawie zapisanych rozwiązań problemu wypełniamy graf w postaci rysunku kwiatu (patrz rysunek) i wieszamy na gazetce klasowej jako materiał po przeprowadzonej lekcji, aby te wnioski zapadły uczniom w pamięć.

załącznik (do druku)

załącznik (wzór)

TEMAT 7: „Znamy i rozumiemy nasze prawa” – lekcja podsumowująca

Czas: jedna jednostka lekcyjna (45 minut)

Cel strategiczny:

Podsumowanie cyklu lekcji o prawach dziecka i ich realizacji w praktyce.

Cele szczegółowe:

- Pobudzenie wyobraźni uczniów
- Wyjaśnienie pojęć: anarchia, tyrania, despotyzm, bezprawie
- Kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków
- Powtórzenie zagadnień omawianych na poprzednich lekcjach o prawach dziecka
- Analiza wykonanych grafów
- Rekomendacja nauczyciela książek do przeczytania

Po przeprowadzonych zajęciach uczeń powinien:

- rozumieć konieczność przestrzegania prawa
- rozumieć po co potrzebne są ludziom prawa
- umieć przedstawić swoje stanowisko
- umieć wziąć udział w dyskusji
- nauczyć się wnioskowania

Metody pracy:

- opowiadanie uczniów o wymyślonej sytuacji
- dyskusja na forum klasy

Środki dydaktyczne:

- kolorowe markery
- arkusze papieru
- wypełnione grafy z poprzednich lekcji
- egzemplarze książek: J.Korczak „Król Maciuś I” oraz W.Golding „Władca much”

Plan zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu – przegląd wypełnionych grafów poprzednich lekcji o prawach dziecka.

Uczniowie pojedynczo prezentują rysunki z poprzednich lekcji. Przypominają o jakich prawach dziecka była mowa. Czego się nauczyli i czego dowiedzieli o swoich prawach.

2. Zabawa dydaktyczna „Życie na bezludnej wyspie wolnej od praw”

Nauczyciel dzieli klasę na 4 grupy i przedstawia zasady zabawy:

„Rozbił się statek, na którym płynęła wasza klasa na wycieczkę po Morzu Karaibskim. Nikt nie zatonął spośród uczniów i wszyscy dopłynęli do bezludnej wyspy. Na wyspie nie obowiązują żadne prawa i nikt nie ma żadnych praw. Nie ma też dorosłych. Jesteście tylko wy i piękna tropikalna przyroda.”

Przedyskutujcie w grupach, jak wyglądałoby wasze życie na takiej wyspie po kilku dniach, miesiącach, latach.

Po 10 minutach na dyskusje grupy prezentują w dowolnej formie swoją wizję życia na „bezludnej wyspie wolnej od praw”

3. Nauczyciel wprowadza i wyjaśnia pojęcia:

anarchia – brak zorganizowanej, stałej władzy prowadzący do chaosu, zamętu

tyrania – rządy okrutne, despotyczne, brutalne; zmuszanie poddanych do posłuszeństwa, dręczenie ich, maltretowanie, torturowanie

despotyzm – forma nieograniczonej, absolutnej władzy, opartej na woli jednostki

bezprawie – stan, w którym żadne prawa nie są przestrzegane lub w którym żadne prawa nie obowiązują

autokrata – władca absolutny, nieograniczony, despota, tyran, samowładca

4. Nauczyciel podsumowuje zagadnienia o prawach dziecka zadając uczniom pytania:

- Po co są nam potrzebne prawa?
- Dlaczego ludzie, dzieci, uczniowie mają zagwarantowane prawa w różnych dokumentach?
- O jakich prawach dziecka mówiliśmy w trakcie trwania cyklu lekcji o prawach?
- Co one gwarantują dzieciom?
- Jakie inne prawa mają dzieci?

5. Nauczyciel zachęca uczniów zainteresowanych problemami praw człowieka i ich łamaniem oraz życiem w społeczeństwie, w którym prawa nie obowiązują lub są inne do przeczytania 2 książek:

Janusz Korczak „Król Maciuś I”

William Golding „Władca much”

Załącznik – recenzje książek

„Król Maciuś I”

Słowa Janusza Korczaka we wstępie do książki:

Ta niezwykła książka jest dla dzieci sposobnością do wyprawy w świat, w którym mogą walczyć, ustanawiać prawa, podróżować i zmieniać otaczającą ich rzeczywistość, ale także przekonać się, że każda decyzja pociąga za sobą konsekwencje, a reformowanie świata jest zadaniem pięknym, koniecznym, ale także żmudnym i niewdzięcznym. Dorośli, czytając Króla Maciusia, mogą przejrzeć się w krzywym zwierciadle i zobaczyć, jak często - zwłaszcza z perspektywy dziecka - dorosłość bywa pusta, obłudna, pełna pychy i przemocy, a jak rzadko jest mądra i potrafi korzystać z życiowych doświadczeń.

„Władca much” Williama Goldinga to powieść o grupie chłopców ewakuowanych przed bombą atomową, którzy na skutek defektu samolotu dostają się na bezludną wyspę i tu organizują sobie życie na wzór dorosłych. To miniaturowe społeczeństwo, rządzące się swoimi prawami przeżywa poważne konflikty, które niemal prowadzą do katastrofy. Groźny obraz wypaczeń i skrzywień narastających w młodej społeczności, nękanej przez symboliczne zło jest wymownym ostrzeżeniem dla świata dorosłych.

(W. Golding „Władca much”. Czytelnik. Warszawa 1986)